

ADVIESNOTA VOOR HET ALGEMEEN BESTUUR D.D. 21 FEBRUARI 2020

VOORSTEL:

1. Kennis te nemen van het rapport inzake herbegrenzing en hertypering van de KRW-waterlichamen en het rapport van de watersysteemanalyse en concept KRW-doelen
 2. In te stemmen met de actualisatie van begrenzing en typering van KRW waterlichamen.
 3. In te stemmen met de technisch geactualiseerde concept KRW-doelen.
-

PROBLEEMSTELLING

De Kaderrichtlijn Water (KRW) is een Europese Richtlijn van 2000. Doel is uiterlijk 2027 schoon en ecologisch gezond water te realiseren. De hierbij passende ecologische doelen worden afgeleid door de waterschappen en vervolgens vastgesteld door de provincie in het Provinciaal Milieu en Water Plan. De benodigde maatregelen voor het bereiken van de doelen dienen in maximaal 3 periodes van 6 jaar te worden uitgevoerd. De doelen en de maatregelen worden opgenomen in de stroomgebiedbeheerplannen (SGBP) van het Rijk – in ons geval is dat het stroomgebied van de Maas – alsmede in de waterbeheerplannen (WBP) van de waterschappen. De eerste plannen golden voor 2009-2015, de tweede voor 2016-2021. Momenteel wordt gewerkt aan de 3^e en laatste generatie plannen voor 2022-2027.

De KRW geeft aan dat iedere planperiode van 6 jaar de gestelde KRW-doelen moeten worden geactualiseerd. Deze actualisatie biedt de mogelijkheid voortschrijdende inzichten te gebruiken om zo enerzijds de meest passende doelen te bepalen en anderzijds een juist beeld te krijgen van de resterende opgave. Nationaal en in het stroomgebied Maas is bestuurlijk afgesproken om de doelen alleen technisch te actualiseren. Dat wil zeggen geen verlaging van de ambitie door doelen te verlagen of te faseren. Dit is ook zo opgenomen in het bestuursakkoord van Aa en Maas voor de periode 2019-2023. Voor deze technische actualisatie van de doelen is landelijk door de minister, de koepels en de RBO's de Handreiking KRW-doelen vastgesteld. Hierin is aangegeven welke stappen moeten worden doorlopen. Deze Handreiking is reeds eerder ter beschikking gesteld.

In de voorliggende nota worden de resultaten van de tot nu toe uitgevoerde stappen behandeld:

1. Watersysteemanalyse en knelpunten
2. Actualisatie van begrenzing en typering
3. Actualisatie van ecologische doelen

BEOOGD EFFECT

Concept technisch geactualiseerde KRW-doelen en daarvoor benodigde maatregelen voor de planperiode 2022-2027:

- op basis van voortschrijdend inzicht uit onderzoek, systeemanalyses en ervaringen uit het verleden;
- die passen bij de kenmerken en (on)mogelijkheden van het watersysteem;
- die aansluiten bij de ambitie voor een klimaatbestendig en robuust watersysteem;
- waarbij geen significante schade aan gebruiksfuncties optreedt.

ARGUMENTEN

1. Er zijn verschillende studies uitgevoerd die een onderbouwing geven voor de actualisatie van de waterlichamen, doelen en maatregelen (Watersysteemrapportage, Actualisatie begrenzing en typering waterlichamen). De resultaten zijn in bijlage 1 en 2 weergegeven.

Er zijn zowel landelijk als in ons beheergebied onderzoeken naar de ontwikkeling van de nutriënten uitgevoerd. Uit deze studies blijkt dat de waterkwaliteit de afgelopen jaren wel

verbetert, maar dat de verbetering stagneert. Daarop is in het Deltaplan Waterkwaliteit (eind 2016) nationaal afgesproken dat het nodig is om er een tandje bij te zetten om de nutriëtnormen wel te halen. Dit Deltaplan is ondertekend door alle relevante partijen, waaronder Rijk, provincies, LTO en de waterschappen. De landelijke conclusie van stagnerende daling geldt ook voor Aa en Maas en is te zien in de figuren in bijlage 5 en 6. De trends voor nutriënten in ons beheergebied zijn bepaald voor de periode 2000-2013, dat is dus inclusief de start van de KRW in 2000.

De ontwikkeling van nutriënten en ecologie is tevens gerapporteerd door de provincie Noord-Brabant samen met de waterschappen in de Waterrapportage Brabant 2013 (zie bijlage 7). Een volgende (digitale) versie is van 2017: <https://www.brabantinzicht.nl/>

Het ecologische model dat wij gebruiken is een landelijk model, dat is gebaseerd op de meest recente wetenschappelijke inzichten in de effecten van maatregelen. De waterschappen voeren al jaren lang studies uit naar effecten van beekherstel, vismigratie, natuurvriendelijke oevers en kleinschalige maatregelen in beken. Aa en Maas participeert in de landelijke onderzoeken naar nut en te verwachten effecten van maatregelen, en voert zelf ook effectenmonitoring uit. Voorbeelden hiervan zijn bijgevoegd (bijlage 8). Wij gebruiken zowel de landelijke gegevens als eigen gegevens.

De watersysteemanalyse is met name gericht geweest op het oppervlaktewatersysteem. Daarvoor worden immers de doelen afgeleid. Er is wel een (indirecte) relatie met de uitwerking van een klimaatrobuust watersysteem, waarbij ons koersdocument leidend is. Hieraan wordt parallel gewerkt. Uiteraard is de kwaliteit en de kwantiteit van het grondwater van belang voor de uiteindelijk te behalen ecologische doelen. Daar is in de afleiding van de doelen rekening mee gehouden.

Een deel van de watergangen valt vaak droog in de zomerperiode. Droogval is daar een natuurlijk fenomeen dat hoort bij het watersysteem. Een scherper beeld van periodieke droogval door de jaren heen, maar ook stagnatie door gebrek aan water in de zomer heeft tot beperkte aanpassingen geleid. Deze zijn terug te vinden in de rapportage KRW begrenzing en typering die bij de stukken is meegeleverd.

2. We houden vast aan de huidige doelen, dat betekent geen doelverlaging of -fasering, wel technische actualisatie op basis van nieuwe inzichten. Landelijk en binnen het Stroomgebied Maas is de ambitie uitgesproken om de KRW-doelen te halen in 2027. Dit betekent dat maatregelenpakketten zo gekozen worden dat daarmee doelbereik mogelijk is of op termijn wordt.

Binnen de afgesproken ambitie is het toegestaan om doelen *technisch te actualiseren* op basis van nieuwe inzichten die we de afgelopen jaren hebben opgedaan over de effectiviteit van maatregelen, significante schade en kenmerken van het watersysteem. Voordat een besluit genomen wordt tot technische actualisatie moeten alle mogelijke maatregelen in beschouwing genomen zijn en beoordeeld zijn op ecologische en chemische effecten en significante schade.

Doelen worden niet aangepast vanwege draagvlak of kosten.

In Nederland geldt een landelijke normering voor nutriënten in oppervlaktewater. Deze zijn wettelijk verankerd in de ministeriële regeling Monitoring KRW en uitgewerkt in STOWA-rapporten. De nutriënten zijn in de vorige planperiode (2013) aangescherpt. Vergelijking tussen de normering in de verschillende Europese lidstaten wees uit dat aanscherping in Nederland noodzakelijk was.

De nutriëtnormen voor de nieuwe moerasbeken hebben niet geleid tot andere nutriënten normen de desbetreffende beken. Deze beken waren al geclassificeerd als R-type. De R-types die in ons beheersgebied voorkomen hebben allemaal dezelfde landelijke N- en P-normen.

Lagere doelen (minder streng) voor nutriënten – afwijkend van de nationale normen – zal door de provincie of het Rijk niet geaccepteerd worden. Hiertoe dient een stevige, wetenschappelijke onderbouwing te worden verstrekt voor de aanpassing. Dit kan alleen voor natuurlijke achtergrondconcentraties, zoals die bij waterschappen met oude

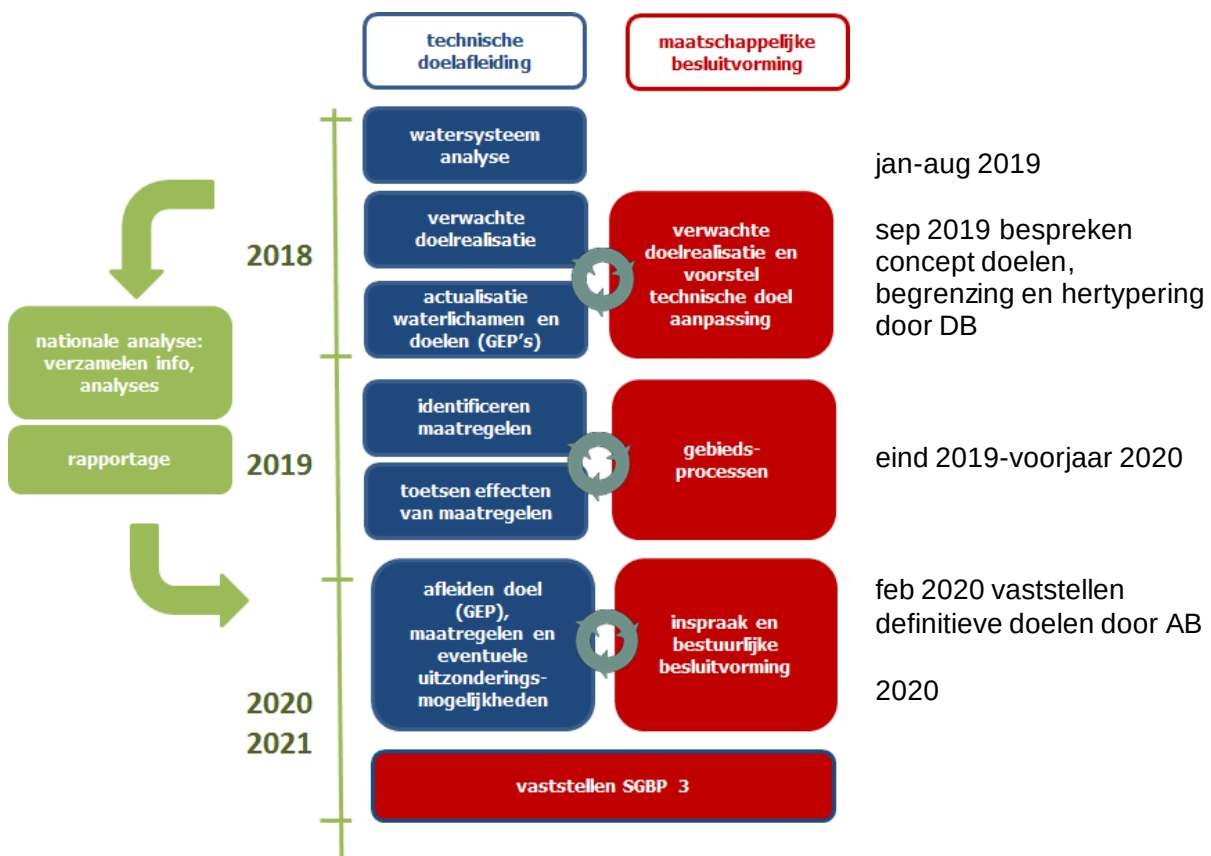
zeebodems of veengronden voorkomen (o.a. Brabantse Delta en Hollands Noorderkwartier; zie ook pag 7 van bijlage 3 KRW-doelen Maasstroomgebied).

3. We volgen de landelijke technische handreiking en dezelfde methode als de buurwaterschappen in het Stroomgebied Maas

Het proces tot het opstellen van KRW-doelen is een iteratief en parallel proces tussen technische inhoud en maatschappelijke besluitvorming (zie figuur 1).

De watersysteemanalyse is uitgevoerd en er is berekend wat het doelbereik is bij verschillende scenario's voor inrichting en beheer en beperking van emissies (zie bijlage 2).

Deze methode is door alle waterschappen in het Stroomgebied Maas toegepast (zie bijlage 3). In tabel 2.1 uit genoemd rapport is een overzicht gegeven van de diverse scenario's die de Maas-waterschappen hebben gehanteerd in het berekenen van de ecologische doelen. Het betreft hier informatie van voor de zomer 2019. In deze tabel lijkt het alsof waterschap Aa en Maas maatregelen hanteert die tot significante schade aan gebruiksfuncties kunnen leiden of die technisch onuitvoerbaar zijn. Na de zomer is op deze aspecten nog een uitgebreide check uitgevoerd, onder ander bij onze districten. Resultaat is dat de maatregelen die waterschap Aa en Maas gebruikt voor de doelaflading géén significante schade aan gebruiksfuncties opleveren én technisch uitvoerbaar zijn. De scenario's met betrekking tot nutriëntenreductie zijn hierbij uitsluitend bedoeld ter verkrijging van inzicht.

Figuur 1 KRW-proces volgens de Handreiking KRW-doelen

De resultaten van de technische actualisatie (doelen en maatregelen) zijn intern ambtelijk gedeeld en getoetst op haalbaarheid, volledigheid en benodigde aanvullingen. Doelgroepen hierbij zijn o.a. districten (beheer en onderhoud, peilbeheer), hydrologen (peilbeheer,

hydrologische maatregelen), beleidsadviseurs voldoende water en Grondzaken en Inrichting (afstemming lopende grondverwerving en projecten).

De geactualiseerde concept-doelen zijn bestuurlijk besproken in het DB en de Commissie Emissiebeheer en worden vastgesteld door het AB. Daarna worden zij aan de provincie voorgelegd ter vaststelling in het provinciaal milieu- en waterplan 2022-2027.

De resultaten van de technische actualisatie van de begrenzing, typering en de KRW-doelen zijn in onderstaande tabel samengevat (zie ook bijlage 2):

Aantal waterlichamen met Voorstel technische aanpassing doelen per biologisch kwaliteitselement

Waterlichamen/types/ kwaliteitselementen		Nieuwe OWL of type	Door aanpassingen maatlat	Door aangescherpt inzicht doelbereik	A.g.v. bijstellen Maas-defaults	Gemiddelde verandering doel t.o.v. SGBP2
Nieuwe waterlichamen		2				
Verandering watertype / opknippen waterlichamen		14				
R-typen	Overige waterflora			11		+ 0.01
	Macrofauna			2	11	- 0.08
	Vis		5	10		- 0.08
M-typen	Fytoplankton					0.00
	Overige waterflora		3	3		- 0.08
	Macrofauna			11		- 0.08
	Vis			2		- 0.01

In bijlage 4 zijn de voorgestelde geactualiseerde KRW-doelen per waterlichaam weergegeven.

4. We nemen onze eigen verantwoordelijkheid: daartoe gaan we bijschakelen en voeren aanvullende maatregelen uit. Waar we zelf niet verantwoordelijk zijn, vergroten we onze steun en spreken andere partijen aan (regionaal en nationaal). **We nemen géén verantwoordelijkheid over van andere partijen.**

5. We verkennen en zoeken naar aanvullende KRW-maatregelen die bij een klimaat-robust watersysteem passen en dit versterken.

Naast een versnelling van de uitvoering van het huidige maatregelpakket zijn aanvullende maatregelen nodig om de KRW-doelen te bereiken. Hierbij zoeken we naar maatregelen die bijdragen aan en passen bij een klimaat-robust watersysteem, zoals:

- waterconservering en het vergroten van de waterbeschikbaarheid
- aanvullen van grondwater
- ruimte voor water in beekdalen

KANTTEKENINGEN/RISICO'S

Het is nog een forse opgave om de doelen te bereiken in 2027. Voor de komende planperiode liggen de uitdagingen voor doelbereik KRW op het vlak van:

1. Nutriënten;
2. Zware Metalen;
3. Gewasbeschermingsmiddelen (GBM);
4. Daarnaast is een aanpak in ontwikkeling voor opkomende stoffen (medicijnresten en andere nog niet genormeerde stoffen) welke, in ieder geval op dit moment, nog niet onder het bereik van de KRW vallen maar die wel aanleiding geven tot zorg.
5. Inrichting, (peil)beheer en onderhoud van het watersysteem

Inzake juridische risico's kan het volgende worden gesteld. Het waterschap kan niet verantwoordelijk worden gehouden voor zaken waarvoor het geen bevoegd gezag is. Het vergunningenkader wordt geregeld via de ministeriële regeling Monitoring KRW. Bij de voorbereiding van plannen is veelal inspraak mogelijk, maar rechtsbescherming in de vorm van bezwaar en beroep staat niet open. Een derde kan als belanghebbende opkomen tegen besluiten als rechtsbescherming openstaat en via zo'n besluit (b.v. vergunningverlening) kan het planstelsel (beleidskader van hogere overheden) aan de orde worden gesteld worden.

FINANCIËN/SUBSIDIES/PROJECTENBOEK

Maatregelen van de huidige planperiode zijn opgenomen in het projectenboek en in het systeem Programma in Beeld (PIB). De komende maanden wordt ambtelijk uitgewerkt waar aanvullende maatregelen nodig en mogelijk zijn. De maatregelen worden uitgewerkt in:

- investerings- en uitvoeringsprogramma zuiveringen
- Investeringsprogramma inrichting en beheer

Een eerste inschatting van de meerkosten voor de belangrijkste aanvullende KRW-maatregelen stroming en beschaduwing is:

1. Verbetering stroming: circa 100 stuwen stuurbaar maken, afhankelijk of combinatie met klimaatmaatregelen mogelijk is: circa 0-3 miljoen euro;
2. Vergroting beschaduwing: circa 185 km beekoever afhankelijk wijze van uitvoering: circa 1-2 miljoen euro;
3. Beheer- en onderhoudskosten: circa 1-2 % extra tov de totale jaarlijkse kosten voor 2800 km A-waterlopen.

BIJDRAGE DUURZAAM WATERSCHAP

Het uiteindelijke doel is dat in 2027 de waterkwaliteit voldoet voor:

1. ecologisch goed functionerend watersysteem
2. gezondheid mens en dier

UITVOERING/VERVOLG

Na besluitvorming over de actualisatie KRW doelen in het AB van 21 februari 2020 worden de concept-doelen aan de provincie Noord-Brabant aangeleverd ter beoordeling en formele vaststelling.

COMMUNICATIE/PARTICIPATIE

Gebiedsproces KRW-WBP

De afstemming met stakeholders en gebiedspartners vindt eind 2019-voorjaar 2020 plaats voor de KRW-SGBP en is onderdeel van het integrale WBP-gebiedsproces. Hierbij is het KRW-proces het kritische pad, gericht op afleiden van doelen maar vooral maatregelen eind 2019-begin 2020.

Nationale afstemming: met Rijk en andere stroomgebieden vindt plaats via RAO-voorzittersoverleg en bilateraal overleg

Regionale afstemming binnen stroomgebied Maas: Stuurgroep RBOM-DHZ, RAOM / Kernteam DHZ / PG DHZ

BIJLAGEN

0. AB-besluit
1. Actualisatie begrenzing en typering KRW-waterlichamen Aa en Maas, Waterschap Aa en Maas, januari 2020
2. Watersysteemrapportage KRW-waterlichamen en actualisatie KRW-doelen Aa en Maas, RHDHV, januari 2020
3. Actualisatie KRW-doelen in het Maasstroomgebied, RHDHV, september 2019
4. Overzicht voorstel geactualiseerde KRW-doelen per waterlichaam (tabel)
5. Trends stikstof en fosfor WAM en landelijk
6. Oppervlaktewaterkwaliteit Chemie en Ecologie 2012-2104 Toestand en trend, Waterschap Aa en Maas, augustus 2015
7. Waterrapportage Brabant toestand en trend, 2013
8. Effect beekherstel, Landschap 2018/1

VERSIEDATUM

18 februari 2020

AB-BESLUIT

ONDERWERP: BESLUITVORMING ACTUALISATIE KADERRICHTLIJN WATER

AGENDAPUNT: 5.G

BESLUITNUMMER: 210220/5.G

Het Algemeen Bestuur van waterschap Aa en Maas;

gelezen het voorstel van het Dagelijks Bestuur van 28 januari 2020;

gezien het advies van de gecombineerde commissie Emissiebeheer/Watersysteembeheer van 13 februari 2020;

B E S L U I T:

1. In te stemmen met de actualisatie van begrenzing en typering van KRW waterlichamen.
2. In te stemmen met de technisch geactualiseerde concept KRW-doelen.

Aldus vastgesteld door het Algemeen Bestuur in zijn openbare vergadering van 21 februari 2020,

de secretaris,

de dijkgraaf,

drs. P. Sennema

drs. L.H.J. Verheijen